

P.F. Suhm påtog sig, da han i 1700-tallet ved siden af sin store, offentliggjorte Danmarkshistorie skrev Hemmelige efterretninger om de danske konger. Selv om Bramsen har skrevet meget åbent om mangt og meget, ved han sikkert så meget, som han taktfuldt har udeladt, at han kunne skrive Hemmelige efterretninger om Politiken.

I øvrigt tager »kongerne« også en betydelig plads i bogen; de omtales endog mere end Hans Bendix! Det hedder i forordet: Nogle læsere vil muligvis anke over, at bladets chefer dominerer beretningen. Forklaringen er, at det gør de, fordi chefer er både morsomt at *skrive* om og *læse* om.

Det er rigtigt, at cheferne, måske fuldt så meget spillet omkring dem, indtager en væsentlig rolle i bogen. Brydninger om dem og holdningerne bag dem er imidlertid ikke ligegyldige, og den plads, de optager, kræver ikke nogen undskyldning. Derimod kunne der måske have været grund til at være lidt skuffet over, at der ikke gøres noget mere ud af stjernejournalisterne. Eksempelvis kunne Andreas Vinding og Ringsted i al deres forskellighed have fortjent fyldigere karakteristikkere af deres personligheder og journalistik; det kunne godt have været gjort inden for bogens anlæg.

Når alt dette er sagt, må det fastholdes, at bogen om Politiken til enhver tid medtager de centrale begivenheder i bladets historie. Det er de nye initiativer (efter sin natur er Bramsen særlig glad for dem), frontstillinger mellem redaktion og administration og bestyrelse, der ofte er meget komplicerede, og i nyere tid dels arbejdskonflikter og teknik, dels forholdet til det radikale venstre. Det er der det hele, uanset at læseren undertiden selv skal trække linierne. Det hele støttes udmærket af illustrationerne, selv om det kan knibe med at holde kadencen mellem tekst

og billeder. Næppe nogen anden bladshistorie vil fængsle som denne. Efter læsningen vil den stå i reolen som en håndbog, men en dybtgående forståelse og opfattelse af Politikens historie vil kræve en nøje eftertanke hos læseren.

Sluttelig: Bo Bramsens bog gør det helt aktuelt, hvordan skal man skrive om de seneste årtiers historie? Ja, spørgsmålet er stillet for bredt. Det aktuelle er, hvor meget kan man forudsætte bekendt. Det er oplagt, at det er generationen på 60 og opefter, der får mest ud af de to bind. Ud fra en erfaring erhvervet ved gennem årtier at undervise yngre studenter må det desværre erkendes, at alt for meget i bogen forudsættes bekendt. Det må samtidig erkendes, at skulle alt og alle have været nærmere forklaret, ja da havde det været uhyre svært at undgå det gumpetunge. Dette er et problem, bogen også rejser. Selv om det ikke har været dens formål, bliver den også derigennem et værk, der vedrører både den skrivende og den undervisende historiker. Denne gode bog kan bruges til mange ting. Og så er den billig.

Vagn Dybdahl

H.N. Garner: *Konge, knes og bisp. Venden og Danmark. Naboer gennem 1200 år.* (Poul Kristensens Forlag, 1984). 101 s., 96 kr.

I mere end 700 år, til Frederik 9.s død i 1972, bar de danske konger titlen »de venders konge«. Baggrunden i det engang så nære forhold mellem Danmark og Venden giver H. N. Garner i denne lille bog. I en kort indledning skildres nogle hovedtræk af det vestslaviske folk venders ældste historie og deres område langs Østersøkysten fra Østpreussen til Holsten, mellem Saale og Elben. Derefter følger den egentlige

fremstilling, der er opbygget annalistisk. Vi hører her på grundlag af Adam af Bremens bispekrønike, holdsteneren Helmolds slavekrønike, Saxos Danmarks-historie og en længere række fremstillinger om forholdet mellem daner, saksere og vender, mellem den danske konge og Sjællands biskop på den ene side, Rygens konge og de øvrige vendiske fyrster, med titlen knes, på den anden.

Helt frem til reformationen 1536, da Rygen løsrev sig fra Roskilde stift, var forbindelserne tætte, og Garners fremstilling er fyldig; derefter bliver »årbogsnotitserne« mere sporadiske. Årbogsformen medfører, at læseren selv må skabe sig overblik og se sammenhænge, og selv om fremstillingen er meget nøgtern, står man med en vis usikkerhed over for det forhold, at en sådan fremstilling må bygge på flere kilder med stik modsatte tendenser, samtidig med, at Garner har den opfattelse, at man ved addition af flere nationale synspunkter og division med antallet vil kunne nærme sig den objektive sandhed.

Bogen afsluttes med en længere liste over de synlige historiske mindesmærker fra vendertogenes tid både i Danmark og i Venden. Undervejs er teksten støttet af en række billeder af disse mindesmærker, billeder fra en for de fleste danskere ret ukendt verden, som tempelborgen Arkona, kirkerne i Colbaz, Doberan, Bergen og Dargum, klosteret Eldena m.m. Deres placering fremgår af flere af de nyttige kort, som bogen er forsynet med. I den afsluttede litteraturliste er det seneste værk fra 1977, og det er undgået forfatterens opmærksomhed, at kong Godfreds voldanlæg mellem Ejderen og Slien, omtalt 808, ikke længere betragtes som det ældste Danevirke.

Ole Degn

Træk af Hesselager Sogns Historie.
(Hesselager Kirkes Forlag, 1983).
228 s. Ill.

I anledning af at Hesselager første gang nævnes 1183, har en redaktion af fire samlet andre medarbejdere til en række korte artikler om sognets historie, ikke begyndende med 1183, men med kridttidens aflejringer i sognet. Mellem det alsidige stof er der grund til at fremhæve Henrik Thranes skildring af forhistorien, der velgørende nøgternt fortæller, hvor meget der endnu er at gøre, før sognets bebyggelse i denne tid bliver klarlagt. I øvrigt er det vel et spørgsmål, om et sogns forhistorie ikke må ses med en større del af landet som baggrund. Ligeledes kunne sognets middelalder have fortjent en særskilt behandling. Det er særlig Johan Friis og hans gård, kirken og skolen, som redaktørerne samler sig om at levendegøre. Skildringen kommer også ind på det noget diffuse begreb præstegårdskultur. Den har vist været forskellig efter tid og sted, men i Hesselager givet nyttige impulser til sognets liv.

Selv om Hesselager ikke længere er en stationsby, må den alligevel regnes blandt dem. Her var apotek fra 1871, og 1903 blev en ældre kostskole latinskole, men blev senere lukket og bygningerne anvendt til andet formål. Også forskellige virksomheder slog sig ned, og som det også kendes fra andre steder, voksede der ved siden af landsbyen et Ny Hesselager (som generalstabskortet kalder det) op omkring stationen. Til et studium af stationsbyens kår vil stedet derfor kunne give nogle bidrag.

Helge Søgaard